

MUNI
MED

PRÁVNÍ PROBLEMATIKA V OŠETŘOVATELSTVÍ

I.

ÚOPZ MIPO031p
ÚOPZ MIPO031s

Ústav veřejného zdraví LF MU
Alena Tobiášová

Co je náplní předmětu

- ✓ organizace a řízení zdravotnictví v ČR
- ✓ postavení pacienta a osob jemu blízkých v systému zdravotnictví
 - práva a povinnosti pacienta
 - souhlas a nesouhlas s poskytováním zdravotních služeb
 - použití omezovacích prostředků
 - nakládání s tělem zemřelého pacienta
- ✓ postavení poskytovatele, zdravotnických pracovníků a JOP
 - práva a povinnosti poskytovatele, zdravotnických pracovníků
 - povinnost mlčenlivosti a její prolomení
 - nakládání se zdravotnickou dokumentací
 - hodnocení kvality a bezpečí zdravotních služeb
- ✓ právní odpovědnost při poskytování zdravotních služeb
- ✓ vybraná ustanovení zákoníku práce

ORGANIZACE A ŘÍZENÍ ZDRAVOTNICTVÍ V ČR

Základní principy

- Čl. 31 Listiny základních práv a svobod

Každý má právo na ochranu zdraví.

Občané mají na základě veřejného pojištění právo na bezplatnou zdravotní péči a na zdravotní pomůcky za podmínek, které stanoví zákon.

Základní principy

- ✓ **Svobodná volba poskytovatele** zdravotních služeb, které odpovídají zdravotním potřebám pacienta, pokud zákon nebo jiné právní předpisy nestanoví jinak (zákonné limitace)
- ✓ **Poskytnutí hrazených služeb** v rozsahu a za podmínek stanovených zákonem o **veřejném zdravotním pojištění**, přičemž poskytovatel nesmí za tyto hrazené služby přijmout od pojištěnce žádnou úhradu

Základní principy

- ✓ **Autonomie volby zdravotních služeb**
resp. zdravotní péče **na základě poučení o zdravotním stavu**
a o navrženém individuálním léčebném postupu
- ✓ **Autonomie volby zdravotních služeb na základě poučení**
o ceně poskytovaných služeb nehrazených nebo částečně
hrazených z veřejného zdravotního pojištění a o způsobu jejich
úhrady

Role státu v péči o zdraví

- ✓ tvorba konceptů zdravotní péče
- ✓ zajištění přístupu všech občanů k základní kvalifikované zdravotní péči
- ✓ sladování zájmů jednotlivých účastníků zdravotní péče
- ✓ odpovědnost za efektivní využívání prostředků na zdravotní péči
- ✓ zvýšení motivace obyvatel k ochraně vlastního zdraví
- ✓ řešení ekologických problémů
- ✓ legislativní a ekonomickou podporu zdravého způsobu života
- ✓ zvyšuje úlohu obcí a regionů v péči o zdraví
- ✓ zajišťuje zvýšenou péči o potřeby rizikových skupin
- ✓ vytváří soustavu veřejného zdravotnictví
- ✓ podporuje rozvoj soukromého a nestátního zdravotnictví v osobní péči

Nástroje státu

- ✓ systém zákonů, norem, normativ a standardů
- ✓ finanční prostředky a způsoby jejich alokace (kolik, odkud, kam)
- ✓ instituce
- ✓ informace
- ✓ vyjednávání s účastníky procesu zdravotní péče

Hlavní subjekty

Ministerstvo zdravotnictví

- zákon č. 2/1969 Sb. , o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČSR

Kraj - Krajský úřad / obce

- zákon č. 129/2000 Sb., o krajích
- zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)

Zdravotní pojišťovny

- zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění
- zákon č. 551/1991 Sb., o Všeobecné zdravotní pojišťovně ČR
- zákon č. 280/1992 Sb., o resortních, oborových, podnikových a dalších zdravotních pojišťovnách

Ministerstvo zdravotnictví

- ústřední orgán státní správy
 - určování zdravotní politiky
 - příprava právních předpisů
 - regulace zdravotních služeb v rámci veřejného zdravotního pojištění
 - zřizovatel státních zdravotnických zařízení

Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR (ÚZIS)

- organizační složka státu zřízena MZ
- správce NZIS
 - jednotný celostátní informační systém veřejné správy, v němž jsou shromažďovány a zpracovány osobní a další údaje ze základních registrů orgánů veřejné správy, ministerstev, od poskytovatelů zdravotních služeb, příp. dalších osob předávajících údaje do NZIS
 - www.uzis.cz

Kompetence krajů

- **přímé kompetence obligatorní**

- zákonné kompetence a povinnosti v oblasti zdravotnictví (ZZS, záchytné stanice, LPS, prohlídka těl zemřelých, oprávnění k poskytování ZS, stížnosti ...)

- **přímé kompetence fakultativní**

- kompetence vyplývající pro kraje jako veřejnoprávní korporace (poskytování ZS zřizovanými příspěvkovými organizacemi a zakládanými obchodními společnostmi, oblast dotací a případné přímé finanční spoluúčasti ...)

- **nepřímé kompetence**

- kraj jako veřejnoprávní korporace ke všem subjektům v oblasti veřejného zdraví a poskytování ZS (předkládání/vyjadřování k návrhu zákonů, schvalování rozpočtu kraje, ukládání úkolů KÚ, vyřizování připomínek a podnětů obcí a právnických osob ...)

- **veřejný zájem**

- oblast závislá na vyjednávání se subjekty mající přímé kompetence na poskytování ZS (spolupráce s poslanci, senátory, pacient. organizacemi, vyjednávání o tvorbě sítě poskytovatelů ...)

Obce

- zabezpečují všechny úkoly spojené s funkcí zřizovatele svých zdravotnických zařízení
- ve svých územních obvodech řídí v samostatné působnosti ochranu před alkoholismem a jinými toxikomaniemi
- uplatňování zdravotní politiky v rámci hospodaření obce

Zdravotní pojišťovny

- Samostatné právní subjekty
- Specializovaná zdravotní a finanční instituce
 - výběr pojistného od plátců
 - úhrady zdravotních služeb poskytovatelům zdravotních služeb
 - zajištění poskytování hrazených služeb svým pojištěncům včetně jejich místní a časové dostupnosti
 - uzavírání smluv o poskytování a úhradě hrazených služeb
 - povinnost vytvořit síť smluvních poskytovatelů ZS, aby byly hrazené služby poskytovány efektivně a v dostatečné kvalitě
 - schvalování úhrady léčiv, zdrav. prostředků v mimořádných případech
 - ...a další dle zákona o veřejném zdravotním pojištění

Profesní komory

- zák. č. 220/1991 Sb., o České lékařské komoře, České stomatologické komoře a České lékárnické komoře
- samosprávné profesní organizace
 - dbají na odbornost a etiku
 - hájí práva, profesní zájmy a čest
 - vedou seznamy členů
- povinné členství pro výkon povolání
- okresní sdružení / celostátní úroveň

Správní úřady ve zdravotnictví

- Státní ústav pro kontrolu léčiv
- Státní úřad pro jadernou bezpečnost
- Orgány ochrany veřejného zdraví
- Úřad pro ochranu osobních údajů

POSKYTOVÁNÍ ZDRAVOTNÍCH SLUŽEB

Základní pojmy (zák. č. 372/2011 Sb.)

Poskytovatelé zdravotních služeb

- **Poskytovatelem zdravotních služeb** se rozumí fyzická nebo právnická osoba, která má oprávnění k poskytování zdravotních služeb podle zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách
- **Zdravotnickým zařízením** se rozumí prostory určené pro poskytování zdravotních služeb.

Zdravotní služby

- ✓ zdravotní péče poskytovaná zdrav. prac., JOP dle ZoZS
- ✓ konzultační služby
- ✓ nakládání s tělem zemřelého
- ✓ zdravotnická záchranná služba
- ✓ zdravotnická dopravní služba
- ✓ přeprava pac. neodkladné péče
- ✓ odběrová, tkáňová zařízení
- ✓ transfuzní služba, krevní banka
- ✓ záchytná služba
- ✓ specifické zdravotní služby
- ✓ transplantace
- ✓ umělé přerušování těhotenství

Zdravotní péče

- ✓ předcházení, odhalení, odstranění nemoci, vady, zdrav. stavu
- ✓ udržení, obnovení, zlepšení zdravotního a funkčního stavu
- ✓ udržení a prodloužení života a zmírnění utrpení
- ✓ pomoci při reprodukci a porodu
- ✓ posuzování zdravotního stavu
- ✓ preventivní, diagnostické, léčebné, léčebně rehabilitační, ošetrovatelské, aj. zdrav. výkony
- ✓ lékařské vyšetření dle zák. o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek

Obory zdrav. péče

- ✓ **zubní lékařství, farmacie, obory specializačního vzdělávání, certifikovaných kurzů lékařů (zák. 95/2004 Sb.)**
- ✓ **odbornosti NLZP, obory specializačního vzdělávání, certifikovaných kurzů (zák. 96/2004 Sb.)**

Druhy zdrav. péče

- **časová naléhavost**
 - ✓ neodkladná
 - ✓ akutní
 - ✓ nezbytná
 - ✓ plánovaná
- **účel poskytnutí**
 - ✓ preventivní péče
 - ✓ diagnostická
 - ✓ dispenzární
 - ✓ léčebná
 - ✓ léčebněrehab.
 - ✓ posudková
 - ✓ ošetrovatelská
 - ✓ paliativní
 - ✓ lékárenská, klinickofarmaceut.

Formy zdrav. péče

- ✓ **jednodenní**
- ✓ **lůžková**
- ✓ **ve vlastním sociálním prostředí pacienta**
- ✓ **konzultační služby**

Pacient - pojištěnec

- **Pacientem**

- ✓ se rozumí fyzická osoba, které jsou poskytovány zdravotní služby dle zákona o zdravotních službách

- **Pojištěncem** jsou osoby, které

- ✓ mají trvalý pobyt na území České republiky

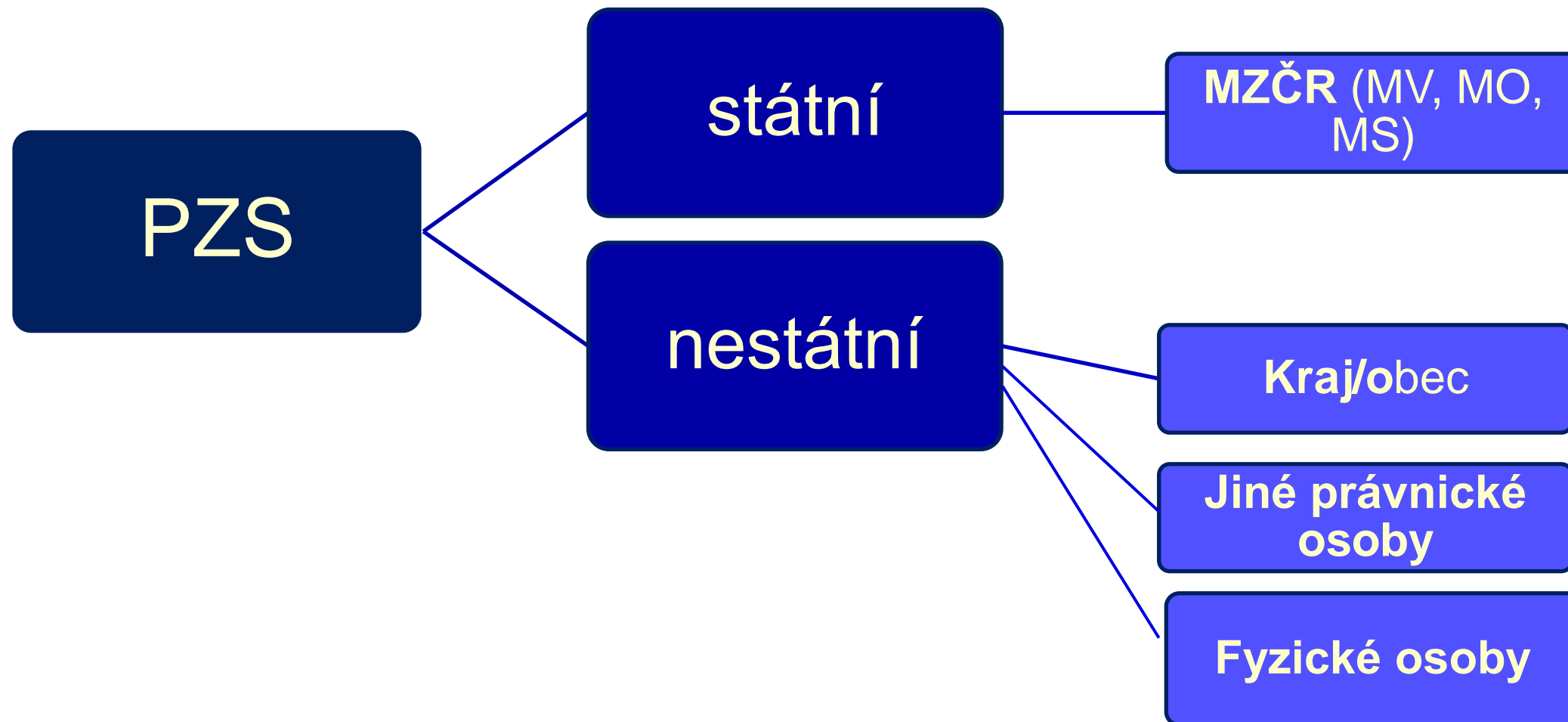
- ✓ na území ČR nemají trvalý pobyt, pokud jsou zaměstnanci zaměstnavatele, který má sídlo nebo trvalý pobyt na území ČR

- ✓ ...aj.

POSKYTOVÁNÍ ZDRAVOTNÍCH SLUŽEB

Poskytovatelé ZS

Poskytovatelé zdravotních služeb

Státní poskytovatelé ZS

Zřizovatel

- **Ministerstvo zdravotnictví**
- *Ministerstvo obrany*
- *Ministerstvo spravedlnosti*
- *Ministerstvo vnitra*

Forma

- **Příspěvkové organizace**
- **Státní podniky**
- **Obchodní společnosti (NCTB)**

- *Organizační složky státu*

Zařízení

- **Fakultní nemocnice**
- **Letecká záchranná služba**
- **Zdravotní ústavy**
- **Odborné léčebné ústavy**
- **Léčebné lázně**
- **Nemocnice**
- **Psychiatrické nemocnice**
- *ZZ MV, Věznice*

Krajská (obecní) zařízení

Zřizovatel

- Kraj
- Obec

Forma

- Příspěvkové organizace
- Obchodní společnosti

Zařízení

- Nemocnice
- Zdravotnická záchranná služba
- Psychiatrické nemocnice

Nestátní poskytovatelé zdravotních služeb

Zřizovatel

- Fyzická osoba
- Právnícká osoba

Forma

- OSVČ
- Obchodní společnosti
- Družstva
- Církev

Druh

- Ambulantní zařízení
- Ústavní zařízení

POSKYTOVÁNÍ ZDRAVOTNÍCH SLUŽEB

Zákonné podmínky

Oprávnění k poskytování zdravotních služeb

Obecné podmínky poskytování zdravotních služeb

- ✓ oprávnění k poskytování zdravotních služeb
- ✓ prostřednictvím osob způsobilých k výkonu zdravotnického povolání / k výkonu činností souvisejících s poskytováním ZS
- ✓ personální zabezpečení
- ✓ technické a věcné vybavení zdravotnického zařízení
- ✓ ve zdravotnických zařízeních uvedených v oprávnění (výjimka viz dále)
- ✓ způsobilost k samostatnému výkonu zdravotnického povolání (fyz. osoba / odborný zástupce)

Poskytování péče mimo zdravotnické zařízení

- ✓ ve vlastním sociálním prostředí pacienta
- ✓ zdravotnickou dopravní službou
- ✓ přeprava pacientů neodkladné péče
- ✓ přednemocniční neodkladná péče ZZS
- ✓ v mobilních ZZ ozbrojených sil za krizových situací
- ✓ prevoz těla zemřelého na pitvu a z pitvy (zák.o pohřebnictví)
- ✓ zdravotní výkony v rámci preventivní péče zaměřené na předcházení onemocnění a jeho včasné rozpoznání

Poskytování zdravotních služeb bez oprávnění

- poskytovatel může poskytovat pouze zdravotní služby uvedené v oprávnění k poskytování ZS
- výjimky:
 - ✓ odborná první pomoc
 - ✓ v zařízeních sociálních služeb (zák. 108/2006 Sb.)
 - ✓ převoz osoby ze/do zahraničí do/ze ČR
 - oprávněná osoba jiného státu
 - dle předpisů jiného státu
 - dočasná činnost na území ČR
 - ✓ osoby usazené, se sídlem ve státě EU, EHP, Švýcar.konfederaci

Podmínky udělení oprávnění – fyzická osoba

Poskytovatel

- Dosažení 18 let
- Plná svéprávnost
- Bezúhonnost
- Členství v ČLK
- Způsobilost k samostatnému výkonu povolání v příslušném oboru (odborný zástupce)

Zdravotnické zařízení

- Oprávnění k užívání zdravotnického zařízení
- Provozní řád schválený orgánem ochrany veřejného zdraví

Obor zdravotní péče

- Požadavky na věcné a technické vybavení (vyhláška č. 92/2012 Sb.)
- Personální zabezpečení (vyhláška č. 99/2012 Sb.)

Podmínky udělení oprávnění – právnická osoba

Poskytovatel

- Bezúhonnost statutárního orgánu
- Odborný zástupce (plná svéprávnost, bezúhonnost, členství v ČLK, způsobilost k samostatnému výkonu povolání)

Zdravotnické zařízení

- Oprávnění k užívání zdravotnického zařízení
- Provozní řád schválený orgánem ochrany veřejného zdraví

Obor zdravotní péče

- Požadavky na věcné a technické vybavení (vyhláška č. 92/2012 Sb.)
- Personální zabezpečení (vyhláška č. 99/2012 Sb.)

Speciální podmínky poskytování zdravotních služeb

dle druhu poskytování zdravotních služeb:

- Lékárenská péče
 - souhlasné stanovisko SÚKL
- ZZS, dopravní služba
 - odpovídající dopravní prostředky
- Lázeňská léčebně rehabilitační péče
 - souhlas MZČR
- Dlouhodobé lůžková péče jen NLZP
 - smlouva s poskytovatelem amb. péče

Vydání oprávnění

- o udělení oprávnění rozhoduje příslušný krajský úřad (Ministerstvo obrany, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo vnitra)
- právní nárok na vydání oprávnění k poskytování zdravotních služeb při splnění zákonných podmínek
- oprávnění k poskytování zdravotních služeb nelze převést ani nepřechází na jinou osobu (s výjimkou pokračování v poskytování zdravotních služeb)

Povinnosti poskytovatele

- oznamovat změny vztahující se k vydanému oprávnění k poskytování ZS
- uzavřít pojistnou smlouvu o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou v souvislosti s poskytováním ZS
- podílet se na žádost kraje na zajištění LPS
- informovat pacienta o ceně poskytovaných ZS nehrazených nebo částečně hrazených z veřejného zdravotního pojištění
- další povinnosti vymezené zejména zákonem o zdravotních službách

Zánik oprávnění

- ✓ smrtí poskytovatele
- ✓ zánikem poskytovatele
- ✓ výmazem organizační složky závodu právnické osoby se sídlem mimo území ČR z obchodního rejstříku
- ✓ zrušením organizační složky státu nebo organizační složky územního samosprávného celku
- ✓ uplynutím doby, pokud bylo oprávnění uděleno na dobu určitou
- ✓ rozhodnutím správního orgánu o odejmutí oprávnění

Přestupky a sankce

- poskytuje ZS bez oprávnění k poskytování ZS
- poskytuje ZS neuvedené v oprávnění k poskytování
- poskytuje ZS prostřednictvím osoby, která není způsobilá k výkonu zdravotnického povolání
- poskytuje ZS ve zdravotnickém zařízení, které není technicky nebo věcně vybaveno
- neustanoví odborného zástupce
- nesplní oznamovací povinnost o změnách
- při zániku oprávnění k poskytování ZS nezajistí předání zdrav. dokumentace správním orgánům

M U N I

M E D